

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ЖІНКАМИ-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ

Георг М. В.

студентка 1 курсу ОР магістр
спеціальність 053 «Психологія» ФПСР

Керівник: Базика Є. Л.

к.психол.н., доцент кафедри соціальної психології, ФПСР

Актуальність дослідження. Тема психологічних особливостей проходження військової служби жінками-військовослужбовцями залишається актуальною, оскільки військовий досвід передових країн світу свідчить, що процеси функціонування та розвитку сучасних армій не відбуваються без участі жінок. У сучасних жінок зросло прагнення до соціальної рівноправності з чоловіками, тобто до виконання більш широких суспільних функцій, ніж традиційні домашні й сімейні обов'язки.

Після повномасштабного вторгнення кількість жінок, які стали на захист Батьківщини та долучились до лав ЗС України та інших військових формувань, значно зросла. У 2014 році загальна чисельність жінок у ЗС України становила 16 557 осіб. За даними Кадрового центру ЗС України, станом на жовтень 2023 року кількість жінок зросла до 43 479 осіб. На полі бою в Україні перебуває найбільша кількість жінок у світовій історії [2].

Наразі в українській армії скасовані будь-які обмеження щодо призначення та проходження жінками-військовослужбовцями служби на всіх посадах (зокрема бойових) за всіма групами військово-облікових спеціальностей. Однак, проходження військової служби може супроводжуватися різними психологічними викликами та особливостями [2].

Жінки, які вступають на військову службу, зазнають стресу внаслідок переходу з цивільного життя до військового середовища. Це може бути пов'язано зі зміною режиму, культури, стандартів та вимог. Військова служба часто пов'язана зі стресовими ситуаціями, включаючи бойові дії, віддалені відрядження та ризиковані завдання. Все це може спричиняти тривогу та становити виклик для психічного здоров'я. Жінки-військовослужбовці часто знаходяться в ситуаціях, де потрібно керувати своїми емоціями та залишатися зосередженими навіть у стресових умовах. Це може включати контроль над страхом, розчаруванням та невпевненістю.

Перехід від цивільного життя до військової служби може вимагати адаптації до нових ритмів, правил та стандартів. Жінки потребують часу та підтримки для успішної адаптації до військового життя. Вони можуть стикатися зі складнощами у налагодженні контактів із колегами, засвоєнням військових навичок та виконанням військових завдань. Деякі можуть відчувати складнощі зі строгою військовою ієрархією.

Жінки можуть відчувати особливий соціальний стрес у військовому середовищі, де традиційно переважають чоловіки. Вони можуть стикатися з обмеженнями у можливостях професійного зростання, отримання вищих посад або отримання спеціальних завдань через стереотипи про їхні здібності, з дискримінацією та відчуттям відокремлення від колективу. Дискримінація може призводити до стресу та психологічного тиску, що може впливати на їхнє психічне здоров'я та ефективність виконання обов'язків, їх вважають фізично слабшими і менш здатними зберігати таємниці [1; 4].

Тож, важливою є постійна праця з метою усунення дискримінації військовослужбовців незалежно від їхньої статі, забезпечення рівних умов для всіх та створення

сприятливого середовища для професійного зростання та розвитку.

Перед жінками-військовослужбовцями постають проблеми в сімейних стосунках, що виникають внаслідок ненормованого робочого дня, певних обмежень вільного часу (наприклад, заборони виїзду за межі гарнізону без рапорту), нерозуміння родиною необхідності обмеження жіночих прав у особливий період (відрядження у зону бойових дій за наказом чи власним патріотичним покликом за наявності малолітніх дітей), можливого перенесення жінками в родину імперативного стилю спілкування, зменшення чуйності, емоційної чутливості при спілкуванні з дітьми, зменшення жіночої привабливості для чоловіків через маскулінізацію, збільшення жорсткості, прямолінійності у спілкуванні, впевненості в собі тощо. Внаслідок цього перед жінкою постає питання вибору: залишитися матір'ю, яка постійно знаходиться поряд зі своєю дитиною, чи продовжити службу.

Висновок. У своїй професійній діяльності жінки-військовослужбовці стикаються з певними психологічними викликами, такі як стрес, адаптація до нового середовища, соціальні та кар'єрні перешкоди. Це допомагає усвідомити складнощі, з якими можуть зіткнутися жінки під час виконання своїх військових обов'язків, і сприяє розробці ефективних стратегій підтримки та розвитку. Важливо також пам'ятати про проблеми, з якими стикаються жінки-військовослужбовці у сімейному житті, такі як ненормований робочий графік та нерозуміння родиною обмежень військової служби. Це вказує на необхідність перегляду підходів до збалансованого поєднання професійного та особистого життя для цієї категорії військових. Важливість розуміння психологічних аспектів військової служби жінок вказують на необхідність

подальшого дослідження та розвитку підходів до підтримки цієї групи військовослужбовців.

Література:

1. Актуальні проблеми гендерної політики у Збройних Силах України: навч.-метод. посіб. / В. П. Кротиков, В. Л. Топальський, В. М. Малюга та ін. // За заг. ред. Б. П. Андресюка. Київ: НДЦ ГП ЗС України, 2011. 174 с.

2. Психологічні особливості проходження військової служби військовослужбовцями-жінками в Національній гвардії України: монографія / І. І. Приходько, Н. В. Юр'єва, Я. В. Мацегора, О. С. Колесніченко; за заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків: НА НГУ, 2021. 246 с.

3. Степанова Е. Р. Сутність та походження поняття “гендер”. Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика: Матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, 30–31 берез. 2017 р. Київ, 2017.

4. Савченко Ю. С. Деякі особливості правового статусу військовослужбовців-жінок у Збройних Силах України. Юридична наука. 2011. № 6. С. 175–181.